

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Provincies un mes 0'25 Ptas.
Estranjé un any 6'00 "
Número corrent 5 cents.
No retornám els originals.

Direcció y Redacció: Arabí 6-pral.
Buzón: Kiosco de G. Lirola.-Borne

Directó: **ES MASCLE ROS**

SETMANARI BILINGÜE INIMICH DE SES PENES Y AMICH D'ES BON HUMÓ



Anuncis a n'es «FOCH Y FUM»
(Per setmanes y amb variació)
Plana entera (prosa o vers). 100 Ptas.
id. mitja. 60 "
id. quarta part. 55 "
Versos de 10 retxes. («decima») 2 "
id. 5 id. (quintilla). 1 "
Amb prosa cinca centims per paraula.

(Tirada: 3500 exemplars)

Característiques de mi proçeso

UN COMPÁS DE ESPERA

Hállase en Madrid el recurso de casación interpuesto por infracción de Ley y por quebrantamiento de forma.

Múltiples son los comentarios acerca del fallo del Tribunal Supremo, unos favorables y otros a la inversa, pero ¿quien es capaz de adivinar la solución? Solo un hombre es quien podría sacarnos de dudas, pero como a ese hombre le conviene callarse, no intentemos hacerle confesar, pues que *no heya cap loco que s'apedregui sa seva taulada.*

Estará allí el asunto entretenido, hasta que el que escribe haya agotado el tintero, y, hasta que el público haya retirado sus miras del asunto, y estén acallados los exaltados ánimos que hoy clamarian, exigirían justicia en el momento de mi partida hacia el destierro.

Si bien es verdad que el tiempo atrae el olvido, no menos cierto es que la llaga no curada, aunque cicatrizada exteriormente, toma incremento interior, y en su día vuelve a declararse mucho mas maligna y con caracteres mas graves que en su primer periodo. Quizá el largo transcurso que pueda llevar mi asunto en el Supremo, cicatrice las heridas que recibieron las personas sensatas al conocer el integro fallo de mi condena, pero no curarán toda vez que la enfermedad existe, y cuando brote de nuevo, cuando el enfermo vuelva a sentirse los síntomas de la fiebre que le abraza, tendrá sed de justicia y si esa sed no es apagada con el agua que necesita el enfermo para su curación radical, enfermará más y más, entrará de pleno en el delirio, vomitará palabras por él jamás soñadas y antes que rendirse, antes que entregar su enfermado espíritu a la fria losa del olvido, agonizante abrirá las crispadas manos para clavar sus venenosas uñas en la carne del autor, quien a carcajada limpia riendose está de las distintas y extrañas muecas que confecciona el moribundo.

Un compás de espera y tras ese tiempo veremos deslizarse las desconcertadas notas del pentágono de la vida,

JORGE MARTÍ ROSELLÓ

Gallinè Consistorial de Palma

Numerós públich acudí dilluns passat a sa sessió d' es nostro Ajuntament.

Sentirem xerrá molt es que no diuen res may, y verem callá es que xerren sempre.

Amb s' asunto d' es porchs, s' amollá per sa descosida es concejal Quetglas, que segóns deixá demostrat, li agraden molt es botifarróns y trabaya porque no s'hen dugan es porchs, porque no mos quedém sense llengonissa.

Después d' altres cosetes vengué s' asunto de ses riayes de dilluns de la setmana pasada, motiu de desertá en Bisbal de s' Ajuntament sense dirlos «bon dia tengán.»

¡Hay hagué la gorda!

En Quetglas protestá de ses riayes, en Barceló de ses flasades, suava carbó fumós y mos feya suá a noltros cada vegada que feya una aclaració breve-kilométrica-permanente, eu Solá digué que ningú va riure ja que s' asunto era serio (y te rahó porque amb cuestió de subsistencies, ses riayes arrán d' es c.) en Coll cantá com un conari flauta diguent que lo únich que heya hagué va esé que n'Obrador que es un manantial de chistes, aprofitá s' ocasió per dí que a s' Alcalde. no li porien doná un *suspenso* però si un *notable*. Y axó demostra que el seño Obrador o ha frecuentat molt

amb cafedrátichs, per apendre es *notable* o li han dat moltes carabasses per coneixe sa paraula *suspenso* ja que no la deu havé presa d' es *suspensori*.

Tothóm va fé es malcriat tot bieho sa veu va alsá sols n' Obrador va callá qui asegut y retratat, agotat es seu coratje com culpable convensut procurá l' homo fe es mut y honrá es seu según llinatje.

Pues si; D. Bernat Obrador y Mut no digué res amb tot lo dematí.

Aguantava mi hombre ses repetides vegades que li digueren clown, pelloso, cómich, y ell devia pensá: «Tantes m' hen digueu sols que no hem toquéu.»

Tots es concejals s' empeñaren amb ferló xerrá, però va essé inutil, no digué res, fins que sa va havé acabada sa sessió, que conversava petit a n' es concejals mes forsarruts y mirava amb uis piadosos a n' es municipals, no sé si per po de que no el duguessen a n' es Caputxins (que no heu crech) o si per implorar-los defensa per aná a dina a caseua.

¡Ja heu val D. Bernat! Acabarém per no poré fé un CHISTE si no volém que mos pasin sa CHISTERA fins dins ses oreyes.

A sa sortida tot es publich l' esperava per dedicarlí un homenatje d' aquells que dedican a n' es falcó cuant péga,

peró com que es de primera D. Bernat per dá un rollet, volgue pendre PER DERRERA ó sia p' es portalet.

¡Pobre D. Bernat! Si vosté veu agravis d' aquests sovint sovint per espay de trenta o coranta anys, el perjudicarán tant, que no morirá de veyesa... morirá jove... un homo a sa flo d' el Mon y que per un *suspenso* y un *notable* li hajen de tudá sa carrera de chisteologia... en Martinez Rosich amollá un: *Hoy que es fresco* y tothóm sa quedá tant fresco; en Barceló digué dilluns passat que estava a punt de fé una *Ayuntamiento* y tothóm rigué però ningú abamdoná y a vosté por un *suspenso* suspenderlí es bon humó y per un *notable* notarley tant...

Mas passó Jesucristo D. Bernat.

Vosté es concejal per vici segóns están pregonant, No l' han trobat may cobrant y li diuen VITALICI.

Qui diu axó y no es desdúu, o te rahó o no te vergoña y si vosté heu aguanta y no los fa rectificá, es que no te cap cosa de ses dues.

ES MASCLE ROS

II QUIN BUÑOL II

Pe's barrio de sa Jerreria hen passen de bones y si no heu creis, escoltau aquesta, *ensumau cánfora per po d'alsarrós y ja hem contestaréu.*

En Pau, s'homo de na Clara, estava loco, enamorat per na Lluisa, sa dona d' es seu amich Biel y doná sa casualidad, que en Biel també volia *ensumá* d'aprop a na Clara sa dona d' es seu amich Pau. Amb total, sa tractava d' un canvi secretament, per fersé un amb s'altre lo que ingeniosament sa diu *familiarisarse amb so material que hen fan pintes.*

En Pau ja no poria aguanta mes y disapte passat que en Biel no heya era li diu a na Lluisa:

—Tu dirás que som casat y es devé el tench

amb sa meua dona, però ets tant sugestiva, es tant lo que t'estim, tant molt ta desitj, que no tench mes remey que diró o rebentá.

Na Lluisa que es mes pelloso que un suadó de capell, li digué per aconortarló.

—Si ma determin a fe sa colaverada, demá que es diumenje y es meu homo ha d'aná a veure atrassá s'hora d' es rellotje de Cort, penjaré un pedás blanch a n' es balcó.

En Pau partí satisfet.

Una escena consemblant passava a can Pau pues en Biel deya a na Clara:

—Si Claretá; es teu homo y jo som amichs ja se que ell es bó, molt bó, però fa tant de temps que et vatj devant y derrera, que o heu he de di o n'he de fe una de ses meus.

Na Clara que es una sestressa que se las trae, volquent da llargas a s' asunto li diu:

—Demá et contestaré.

En Biel partí tot esperansat.

Na Clara y na Lluisa sa troben esmitj de Plassa y totes dues sa posen riu que ta riu.

—T'he de contá una cosa grossa Clara.

—Mes grossa que sa meua no pot essé Lluisa.

—Sa tracta d' es teu homo.

—D' es teu homo sa tracta.

—Espliquet d' una vegada.

—Conta tu primé.

—Es poca-vergoña d' es teu homo m'ha demanat....

—Lo mateix m'ha demanat es sinverguensa d' es teu.

—¿Que vol di?

—¿Que vol di?

—S'hen recordará de mi.

—Sen recordará de mi.

—Ja sebrá que menja.

—Ja sebrá que menja.

—¿Vols que los na fassem una per esquelivarlos?

—A tot consent.

—Jo donaré paraula a n' es teu homo que demá a mitja nit venga a canostra....

—¡Ca dona, al revés!

—Calla; y tu fas lo mateix amb so meu.

—¿Y axó es d' amigas?

—Pero calla. Quant ells hajen fruits de canostra respectivament, tu vas a dormí a camueu y jo a cateua, ells s'entregarán de puntetes, sa creurán vení per llana y quedarán tosos.

—Ja está fet. Aprobado.

Diumenje decapvespre en Pau passá per can Biel y va aumentá cuant vé es pedás blanch penjat a n' es balcó.

En Biel passá per can Pau y obtengué aquell si tant desitjat.

Falta un quart per mitja nit, cuant de Can Xameli surt un homo y n'entre un altre. Eren en Pau y en Biel.

—¡Hola Biel! ¿Y ahont tirám?

—Vatj a veure atrassá s'hora.

—Y jo qued aquí porque m'he de veure amb un amich. Adios.

—Bona nit Pau.

La cosa pinta be. (Pensaren tots dos.)

Ses famelles ja havien fet es traslado.

Cinca minuts después, en Pau arribava a s'

escaleta de can Biel y en Biel a sa de can Pau. Un y altre reflexionaren aquell refrán que diu «qui vol mal a altri d'ell n'ol s'allunya» y crequent inoportú es jugá una mala partida a un amich, desistiren de s'empeño y cada u parti a dormi a caseua y fe cabals amb sa dona de sa deida que es manaments los etsijeixen.

Transcurrida ja una hora, han passat coses grosses y en Pau queda adormit. Sa dona d'en Biel, satisfeta de s'etsit crequent teni s'homo a n'es costat, encen un misto y iho sorpresa! qui roncava a n'es seu costat era en Pau.

Identica escena sa desarrrollava a can Biel amb sa dona d'en Pau.

¡Casualidad de ses casualidats! ¡Per fojt ambos de sa tentació, cometeren es peccat!

Y crech jo de que heyá pasta per fe d'acó un gran buñol. Per s'escarament ja basta y si serveixen per casta heu sab'em p'es Juriol.

CAP VERJO

Calius calents

Per s'Arrabal na pasen de bones. Na Miquela que va molt evaporada y te moltes ganes de casarsé veient sa fredó d'en Pera, resolgué amb sa mare que la sap mes 'larga que un contrabandista, fe resoldre d'una vegada es betsol.

Ja enteses, posaren ma a l'obra y es vespre com a d'acostúm, en Pera va aná a veure na Miquela que el tenia xiflat pero no sa decidia a engrillonarsé. Trobá tancat, sent renou dins sa casa, toca, ningú respón, mira p'es forat d'es pañ y veu sa seua prenda aseguada es costat d'un mascle que s'aferrava p'es seu coll.

Sa sogra mirava en Pera per sa finestra y espermentava es moviments nerviosos d'aquest al cual digué amb veu de monja:—¿Peret que cercas?—Vench a veure, na Miquela.—Anit no pot esé perque está ocupada.—¿Que vol dí! ¡Axó no es fá!—Ha tengut compromís y ja heu veus....—Y bé que heu he vist, sa dona

aferrades y....—Ves llengarut; ja tornarás de ma y heu aclarirém.

Es llum sa vá apagá, sa sogra s'enfoña y en Pera mes inflat que un lleu amb seba decidí es ferné una y... l'hondemá si presentá per aclarí aquell misteri, na Miquela tengué esteri y p'es coll d'ell s'aferrá.

—¡Peret! ¡Peret per favó! ¡No heu prenguis tant malament que per tu estich que rebent y ma fas entrá amb suó!

—Peró lo d'ahí no passa.

—Aquell ma vol per casá y si tu hem dones sa má a ell li don carabassa.

—Axí, sa rabí sa jéla y a c'as Vicari s'ha dit que vuy jo essé es teu marit per sempre hermosa Miquela....

Fanella que es vol casa y va fret es seu bergant sa mostra la te devant si la vol aprofitá.

GALLINA

Artá mes d' es buñols de 1918.

“LA INDUSTRIAL,, de Bernabé Tascón y C.ª

Sindicato esquina Milagro (antes «Calefs Pilots»)

LIQUIDACIÓ DE CALSAT

Heyá calsat de señora que es una preciosidad, tacó baix, tacó forrat, una feina encantadora que ja no ni heyá de millora perque es feina sin rival, baratura colosal imposible avuy en dia. Si voleu fé economia anau fins a LA INDUSTRIAL.

Calsat d'homo, superior molt ben fet y reforstat que p'enllóch n'heuréu trobat ni d'igual ni de milló, qui vulga aprofitaró lo lógich y natural es que amb molt poch capital mes prest avuy que demá si barato es vol calsat que el compri de LA INDUSTRIAL.

Bolseguins molt reforstats y de sóla ben gruíxada, pròpis per sa temporada y de totes calidats, amb sos córtes mes gruíxats que es cutis d'un concejal, de superior material segóns diuen ets entesos. ¡Tots! ¡Ciudadans y pajesos calsauvós a LA INDUSTRIAL!

Paréis per infants menuts que sa casa los vos treu amb gran rebaixa de preu haventlós antes venuts a uns preus de lo mes crescuts y amb liquidació total com no es mira amb un real los ven barato, barato. Si no voleu pagá el pato acudiu a LA INDUSTRIAL.

Enterisos, brodeguins, elásticos, feina de dóna pero de primera bóna ja que son pareis molt fins, tots es que entreu allá dins veuréu baratura tal, y s'objecta principal será cuant vejeu es preus pues calsaréu a n'es peus sebrates de LA INDUSTRIAL.

Mallorca tota calsada de Can Bernabé Tascón ja que es seus materials son de gran marca acreditada. Es inmensa sa jentada que acudeix a n'es portal. Sa liquidació casual obliga a tot mallorquí casat, viudo o bé fadri a calsarsé a LA INDUSTRIAL.

LIQUIDACIÓ DE CALSAT

De Buñola

Señores: eli pareix que ma feren de granat; fa dues setmanes que ma posaren a n'es Foch y Fum com a grippós y le setmana pasada vaix sorti a «En Xerrim» descrit per se ploma patruñofila emb colaboració bolletinesca. Pero no vos cregueu que també perlasén des gripe, ¡cál! ¡vaja una cara qu'hem posaren!, ¡remu-mare!, ¡ma deixaren blau!

Lo primé de tot me diuen Ueta (ale, ensu-ma aquesta Jaume): jo qu'hem pensave ese un jove de lo mes garrít, y me diuen motlo de fé carotes. Nó, pero jo no me don; vuy esé guapo, y me crec esseró, pero per treurerme es sac d' es gat heu faré des modo sigüent: diumenja, hen sorti de sa misa de les vuit (si ell hey és) me posaré a nes costat del SEN PATRUÑAS (a) Pep Picarola (autó de s' article xerrimós) esperant que ses famellas mos mirin bé a tot dós; si diuen que som mes feo qu' ell, per feo ma tendré, pero ¡mal me toc una verga! (si no es de llamp) que per mi góñaré, ¡sa veritat, teng esperanses de goñá! perque, si no ¡me mirat malament, es un jove des figura GOTILA, mes feo que jo, mes pigat (de molt) que jo y molt mes roig que une moixe rotge de mal pél. Y voltros direu; y si a s' altra costat téu si possa aquell figurinet que fá d'esperdañé a nes carre Nou, (y conste que no vá p' en Juan) ¿com quedarás?; aixó, señores, es un altre cosa; si aquell si posa quedaré malament, allo es obra fina, a cada cual lo suyo.

Después, el SEN PATRUÑAS, ma diu gran. ¡Quina cosa mes gran qu' es esé gran!

(idó Jaume, ets un Uargarut; escate aquesta altre). No, y heu sé sert que heu som, pero també se sert que tu nasqueras per asseró (no heu sabias tú ¿eh?) y has quedat petit perque no has pogut medrá, ja que no has menjat res abastament mes que m... (aquesta m... no vol di madritxos) y cuant t' has determinat a menjari siurons t' has hagut de fé voluntari; de manera que tú ets un homo de casta gran, pero, estás arrufat.

Y d' aixó de comic (aixó va per tot dós) per lo llarg ó per lo gran o per lo que sia, diuen qu'heu som. May he sentit di de voltros; ¡qu' heu fan de bel! y en canvi per tot senten cantá toma sera toma sera y aixó que fereu lo posible perque vos admirassen, fins a fe ses funcions de gratis (y parlen de regalá entradas) y ni por esas pagaven trenta sentims per vorem a mi (tant llarch y raro com som) y de franch no venien a vorerós a voltros; y no es raro aixó, perque ¡saps jo, que hen fás de bel!, ell si sa bruto, PATRUÑAS, te deixa viura; vorás que per cómic esmitx de sa plassa de Buñola m'axecarán un monument.

No sabia qu'etxistís es pelotón d'es Uarchs pero si es de torpes en el cual, si no hey ets hey fas falta, perque ets mes beneit que sa bandera de la vila.

Domés tens una ventatje demunt jo, y es que ets rich, ta vius dins cateva; o aixi mo pens ja que feyas molt poch jornals, aixó no vol di que sias vago (¡de cap manera!) pues ma consta que per tot allá hont has anat a fe feina t' han hagut de fermá es brús per massa fané y no convens a cap preu perque surts ca de mánechs que romps, tant fort picas. Ma digueren

que may ta veien fe badais y jo pensava ¿y com dimonis deu essé aixó?, y luego vatj averiguá que era peresa que tenias de ferlós. ¡Ah!, no hey pensava; d'un altre cosa també ma guañas, y no ta vuy llevá cap merit. Ets mes pastó que jo, o per lo menos a cateua hey tens mes bestia (y no ti cont a tú.) Ja heu sabeu soldats de sa segona d'el tercer, si veis cap señora, es aquest voluntari buñolí que nom Pep Nadal, que les du de caseua, que está estibat de chinches (¡Vaje una guardal!)

Basta y hasta s'altra, Patruños y espardañé aquest blé enviauvós y si no vos cau jens bé p'es primé Xerrim que ve au.... desengavaxauvós.

EN JAUME LLARG

¡¡Aprovecharse!!

Hospedatje, taula y lit, a sa FONDA DEL PERU heu trobaréu ben segú ben net y molt distingit. Allá res heyá finjit. Impera sa netedad, un tracto molt moderat, un servici especial y amb sa cuestió d'es metal un preu d'el tot rebaixat.

Juan

Sansó

